

Acest îndrumar pentru evaluarea de mediu a fost elaborat în cadrul intrunirilor la nivel local, regional și național, și se adresează serviciilor responsabile cu implementarea prevederilor aplicate de România în ceea ce privește legislația orizontală, și, în mod deosebit, noilor angajați din cadrul serviciilor de autorizare ale APM-urilor și ARPM-urilor, în vederea aplicării:

- Directivei 85/337/CEE a Consiliului din 27 iunie 1985, privind evaluarea impacturilor anumitor proiecte publice și private asupra mediului;
- Directivei 2001/42/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 27 iunie 2001, privind evaluarea impacturilor anumitor planuri și programe asupra mediului;
- Convenției referitoare la evaluarea impactului într-un context transfrontalier, adoptată la Espoo (Finlanda) în data de 25 februarie 1991;
- Protocolului la Convenția pentru evaluarea impactului asupra mediului într-un context transfrontalier, cu privire la evaluarea strategică de mediu, adoptat la Kiev (Ucraina) în data de 21 mai 2001;
- Convenției asupra accesului la informație, participării publicului la procesul decizional și accesului la justiție în materie de mediu, adoptată la Aarhus (Danemarca) în data de 25 iunie 1998.

Aceste texte au fost transpuse în legislația română în special prin Hotărârile Guvernamentale 918/2002 pentru proiecte și 1076/2004 pentru planuri și programe.

Îndrumarul nu propune o metodologie completă dar amintește principiile care stau la baza aplicării textelor naționale care au transpus aceste Directive pentru a garanta eficiența.

Este vorba, așadar, despre o completare la metodologiile care sunt implementate în România în lumina experienței dobândite de către țările Uniunii Europene vis-a-vis de aplicarea acestor texte fondatoare.

Mulțumim mult doamnei Carmen Camelia CALATAN, Șef serviciu Legislație Orizontală – ANPM pentru susținerea și parcurgerea acestui document, dar și doamnelor Mihaela DRĂGAN și Cornelia MARCU, consilieri ACC din cadrul ARPM Timișoara.

În același timp, mulțumim echipei de Twinning, care a motivat și organizat grupurile de lucru.

Redactori: Marc LANSLART, Georges GUIGNABEL

Coordonare: Emmanuel THIRY

Coordonare și tehnoredactare: Ana-Maria TEODORU

Fotografii: Twinning Timișoara

Relectura: Carmen Camelia CALATAN, Șef serviciu legislație orizontală, ANPM

Mihaela DRĂGAN – consilier ACC, ARPM Timișoara

Cornelia MARCU – consilier ACC, ARPM Timișoara

Proiect R004/IB/EN/03 „Implementation and Enforcement of the Environmental Acquis Focussed on Nature Protection in West Region”

Agenția Regională pentru Protecția Mediului Timișoara

Octombrie 2007

Pentru eventualele informații și sesizări privind proiectul PHARE scrieți la: cfcu.phare@mfinanze.ro

«Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Uniunii Europene».

ÎNDRUMAR GENERAL PENTRU EVALUAREA DE MEDIU

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect finanțat prin Phare

**ÎNDRUMAR GENERAL
PENTRU EVALUAREA DE MEDIU**

CUPRINS

1. EVALUAREA DE MEDIU.....	3
1.1. DEFINITIE	3
1.2. OBIECTIVELE	3
1.3. APLICAREA LA DIFERITE NIVELURI ALE PROGRAMARII SI PLANIFICARII.....	4
1.4. CE PLANURI, PROGRAME SI PROIECTE FAC OBIECTUL UNEI EVALUARI DE MEDIU?	6
2. PROCESUL GENERAL DE EVALUARE DE MEDIU	8
2.1. PARTICIPAREA PUBLICULUI IN PROCESUL DE ADOPTARE A DECIZIILOR	9
2.2. DEZVOLTAREA CONCERTARII CU ALTE SERVICII.....	10
2.3. DEFINIREA DOMENIULUI EVALUARII DE MEDIU	12
2.4. MONITORIZAREA EFECTELOR INCA DE LA REALIZAREA LUCRARILOR SAU PUNEREA IN APLICARE A PLANULUI	14
3. REZULTATELE EVALUARII DE MEDIU	15
3.1. ANALIZA SITUATIEI INITIALE A TERITORIULUI VIZAT SI A MEDIULUI ACESTUIA.....	17
3.2. DEFINIREA OPTIUNILOR SI A VARIANTELOR DE OPTIMIZARE A PLANULUI, PROGRAMULUI SAU PROIECTULUI.....	19
3.3. EVALUAREA EFECTELOR PLANULUI, PROGRAMULUI SAU PROIECTULUI ASUPRA MEDIULUI.....	21
3.4. SUPRIMAREA, REDUCEREA SAU COMPENSAREA EFECTELOR DAUNATOARE	23
4. APROBAREA DE CĂTRE AUTORITĂȚILE DE MEDIU.....	25
ANEXE	27
GLOSAR	28
BIBLIOGRAFIE	31

1. EVALUAREA DE MEDIU

1.1. Definiție

Logica financiară și economică pe termen scurt nu contribuie la definirea unor proiecte bine integrate în mediu. În plus, nu este favorabilă nici elaborării de documente de planificare pe termen lung. De asemenea, pentru a promova o dezvoltare mai durabilă, este necesar să se asigure un cadru pentru luarea deciziilor care să permită integrarea în amonte a măsurilor de conservare a mediului, în fazele decizionale.

Promovând principiul precauției în luarea deciziilor, evaluarea impactului propunerilor de planuri/programe/proiecte, asupra mediului și favorizând consultarea și informarea publicului și a altor autorități competente, demersul de evaluare de mediu¹ se înscrie în această perspectivă.

Cadrul legislativ, introdus prin Directiva 85/337 (Directive EIA), a fost consolidat prin adoptarea unor texte precum Convenția de la Aarhus (prevederi referitoare la informarea publicului) și prin Directiva 2001/42 privind evaluarea anumitor planuri și programe din domeniul mediului (Directiva SEA). Această directivă reprezintă un important pas înainte în dreptul european al mediului, permițând abordarea celor mai globale obiective de mediu, în timp ce din evaluarea de mediu a proiectelor nu rezultă deseori decât adaptări limitate tardive.

Începând de acum, documentele de planificare, în special programele întocmite pentru fondurile structurale și de coeziune, documentele de urbanism și numeroase planuri și programe sectoriale trebuie să fie elaborate considerând mediul drept o componentă esențială a alegerilor efectuate. Pentru asigurarea transparenței procesului decizional, responsabilii trebuie să își justifice alegerile în fața cetățenilor și să ia în considerare observațiile făcute în cursul elaborării documentului și prezentarea măsurilor de monitorizare avute în vedere.

Evaluarea pe mediu contribuie la îmbunătățirea calității și eficienței sectorului public realizând un echilibru între dezvoltarea economică și mediu.

1.2. Obiectivele

„Cea mai bună politică de mediu constă în a evita de la bun început poluarea sau efectele dăunătoare asupra mediului, în loc de a combate ulterior aceste efecte; [reprezentanții guvernelor Statelor Membre] afirmă necesitatea de a lua cât mai curând în considerare impacturile asupra mediului, produse de toate procesele tehnice de planificare și decizie” (Directive 85/337 Considerent 1)

Acest cadru legislativ pentru evaluarea impacturilor asupra mediului este aproape complet în prezent, deoarece numai politicile și textele legislative scapă încă masiv acestei obligații.

Introducerea unor dispoziții reglementare, adoptate pentru implementarea evaluării de mediu, îndeplinește trei obiective:

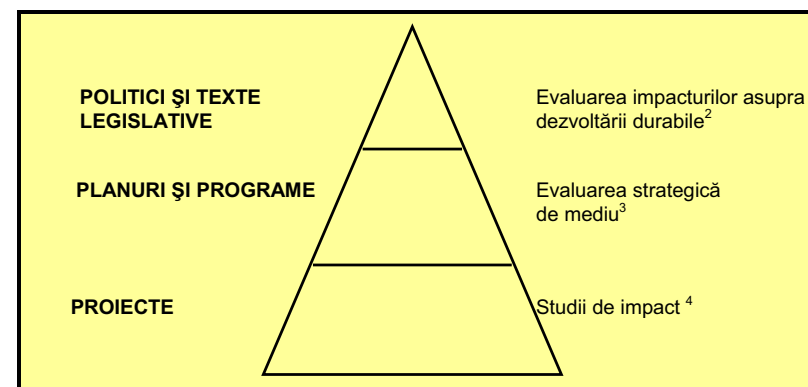
- Sprijinirea beneficiarului public sau privat în activitatea de **concepere a unui, plan, program sau proiect mai ecologic**. În acest sens, evaluarea de mediu nu trebuie

¹ Evaluarea de mediu mai este cunoscută și sub denumirea de „evaluare a impacturilor asupra mediului”

să fie o justificare *a posteriori* a proiectului prezentat, ci trebuie să fie demarată din prima fază a elaborării planurilor/programeelor și proiectelor, și să contribuie la evoluția acestora către o propunere cu impact redus. Evaluarea de mediu nu este o formalitate administrativă, ci un instrument destinat sporirii calității proiectelor și integrării acestora în mediu, un instrument ajutător pentru conceperea acestora.

- Sprijinirea administrației responsabile cu procedura de autorizare și control al acestor documente să **decidă în cunoștință de cauză**.
- **Informarea publicului și a ONG-urilor** atunci când, planurile, programele sau proiectele sunt susceptibile de a afecta mediul, și facilitarea participării acestora la luarea deciziilor.

1.3. Aplicarea la diferite niveluri ale programării și planificării

Pentru proiecte

„Realizarea lucrărilor de construcție sau alte instalații și lucrări, și alte intervenții în mediu natural sau peisaj, inclusiv cele destinate exploatarea resurselor solului” (Art. 1 al Directivei EIA)

- o definiție extrem de largă
- toate tipurile de intervenție
- cuvinte care au conotație de stadiu final al planificării și programării
- transformări efective (prin intenții)

Pentru planuri și programe

„Anumite planuri și programe susceptibile de a avea impacturi semnificative asupra mediului [trebuie să fie] supuse unei evaluări de mediu” (Directive 2001/42 Art 1)

Sun vizate în special 12 sectoare:

- agricultura
- gestionarea deșeurilor
- silvicultura
- gospodărirea apei

² Denumit „evaluarea politicilor publice” în Franța, acest demers este desemnat în engleză prin sintagma „Strategic Impact Assessment” (SIA) – evaluarea strategică a impacturilor.

³ Denumită în engleză „Strategic Environmental Assessment” (SEA) – evaluarea strategică de mediu.

⁴ Denumită „Evaluarea incidențelor asupra mediului” în alte țări francofone și în engleză „Environmental Impact Assessment” (EIA) – evaluarea impacturilor asupra mediului.

- pescuitul
- energia
- industria
- transporturile
- telecomunicațiile
- turismul
- amenajarea teritoriului urban și rural
- utilizarea solurilor

Dar și pentru politici

„Trebuie să se asigure că preocupările de mediu, inclusiv de sănătate, sunt luate în considerare și integrate, după cum este necesar, în procesul de elaborare a proiectelor de texte politice sau legislative, susceptibile de a avea efecte semnificative asupra mediului, inclusiv asupra sănătății” Articolul 13-1 din Protocol⁵

Metodele de evaluare de mediu a unui plan sau program sunt premergătoare studiului de impact al proiectelor, cu diferența că, fiind vorba de planuri și programe, localizarea acestora pe teritoriu este deseori mai puțin precisă, cu excepția planurilor de amenajare a teritoriului și urbanism. De asemenea, evaluarea impacturilor face apel la metode de analiză mai globale.

Exemplu: **Comparație între evaluarea strategică de mediu și evaluarea de mediu a proiectelor de infrastructură**⁶

Evaluarea strategică de mediu		Studiu de impact al proiectelor
↓	NIVEL	↓
Planuri și programe		Proiect de infrastructură
	OBIECT	
Identificarea obiectivelor majore de mediu pe termen lung		Evaluarea efectelor temporare și permanente, directe și indirecte asupra mediului local, cumulate cu efectele altor planuri, programe sau proiecte
	OBIECTIVE	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Compararea scenariilor alternative, diferite în special pe planul intermodalității ▪ Orientarea deciziei politice spre opțiunea modală cea mai favorabilă dezvoltării durabile și mediului ▪ Favorizarea transparenței și dezbaterii prealabile pe marginea finalităților, într-un moment în care este posibil ca acestea să aibă o greutate în alegeri și obiectivele fundamentale 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Orientarea deciziei spre traseul cel mai favorabil obiectivelor de mediu, analiza variantelor și aplicarea măsurilor de atenuare a impacturilor asupra mediului ▪ Favorizarea transparenței, concertarea la nivel local și asigurarea participării publicului la luarea deciziilor

⁵ Protocol la convenția privind evaluarea impactului asupra mediului, într-un context transfrontalier, referitor la evaluarea strategică de mediu

⁶ LEROND, 2003

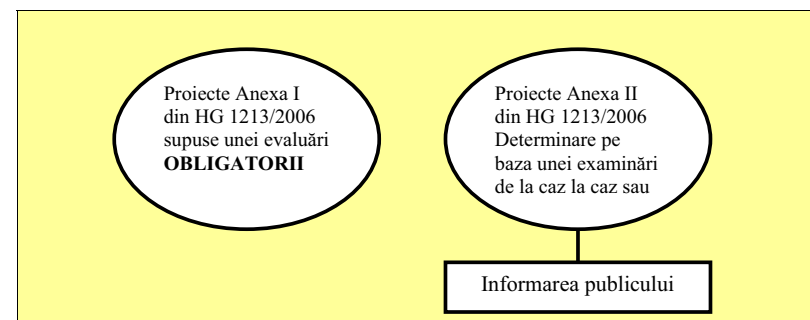
1.4. Ce planuri, programe și proiecte fac obiectul unei evaluări de mediu?

Prima sarcină a autorităților de mediu constă în identificarea, planurilor, programelor sau proiectelor ce trebuie să facă obiectul acestei evaluări și, corelativ, al unei instruirii mai exigente.

Pentru stabilirea domeniului de aplicare (în engleză *screening*), există două posibilități (sau combinația dintre acestea):

- Stabilirea pragurilor și a criteriilor
- Evaluarea de la caz la caz pentru toate tipurile de intervenție

În mod concret, pentru proiecte sunt două cazuri:

Lista criteriilor de utilizat pentru stabilirea domeniului de aplicare al evaluării de mediu a proiectelor de la caz la caz⁷

1. Caracteristicile proiectelor

- mărimea proiectului
- cumulara cu alte proiecte
- folosirea resurselor naturale
- generarea de deșeuri
- poluarea și efectele dăunătoare
- riscurile de accidente (substanțe sau tehnologii implementate)

2. Localizarea proiectelor

- sensibilitatea de mediu a zonelor geografice susceptibile de a fi afectate
- caracteristicile amplasamentului propus din punct de vedere al mediului
- ocuparea solurilor existente
- bogăția relativă, calitatea și capacitatea de regenerare a resurselor naturale
- capacitatea de suportare a mediului natural (zone umede, litoral, munți, păduri, spații naturale protejate, rețeaua Natura 2000, zone în care sunt depășite normele de calitate a mediului, zone cu densitate mare a populației, peisaje)

3. Caracteristicile impactului potențial

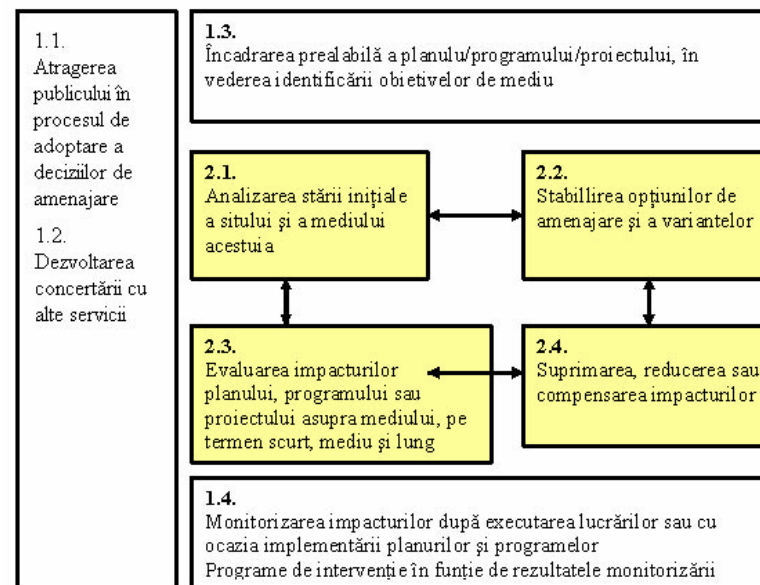
Impacturile semnificative pe care un proiect le poate avea, în funcție de:

⁷ Directiva 85/337 Anexa III

- mărimea impactului (zona geografică și importanța populației afectate)
- natura transfrontalieră a impactului
- amploarea și complexitatea impactului
- probabilitatea, durata, frecvența și reversibilitatea impactului
- cumulara impactului cu alte proiecte/activități existente sau propuse în zonă

2. PROCESUL GENERAL DE EVALUARE DE MEDIU

Evaluarea este o condiție prealabilă a fundamentării deciziilor. Alegerea unui proiect de amenajare înseamnă, în primul rând, punerea în balanță a avantajelor economice și sociale cu efectele asupra mediului în mai multe situații diferite, în vederea stabilirii proiectului ales (care poate fi o absență de realizare) și/sau a optimizării condițiilor realizării acestuia.

Evaluarea de mediu cuprinde mai multe secvențe. Acestea nu sunt cronologice, putând interveni în fiecare etapă a derulării proiectului. Procesul de evaluare trebuie să fie:

- continuu: mediul trebuie să fie luat în considerare în diferitele etape ale programului general al studiilor: studii prealabile, înainte de proiect și studii detaliate, realizarea lucrărilor, exploatarea și gestionarea proiectului sau implementarea programului;
- progresiv: nivelul de precizie a diferitelor componente ale proiectului trebuie să crească odată cu fazele succesive, „răspunsurile” din punct de vedere al mediului trebuie, de asemenea, să adopte o precizie crescătoare;
- selectiv: criteriile determinante de evaluare sunt selectate în funcție de obiectivele legate de mediu ale proiectului, planului sau programului;
- iterativ: deseori, este necesar să se avanseze prin acțiuni repetate și aprofundări succesive, de fiecare dată când sunt identificate probleme noi sau când este găsită o soluție la acestea, în funcție de avansarea studiilor, a diferitelor sale alternative și variante.

2.1. Participarea publicului în procesul de adoptare a deciziilor

Publicul are dreptul și este invitat să intervină din ce în ce mai mult în cursul elaborării și realizării planurilor/programelor/proiectelor (cu ocazia dezbaterilor în amonte, în momentul adoptării deciziei de a propune un plan sau un program /proiect, ori în momentul care precede decizia finală). ONG-urile au un rol important în acest proces.

În capitolul care descrie motivele care au stat la baza propunerii planului/programului sau proiectului, raportul de mediu trebuie să menționeze această participare, amintind:

- modalitățile de consultare a publicului și de organizare,
- studiile sau expertizele suplimentare, solicitate de diferiții actori,
- propunerile de alternative și de variante, venite din partea publicului sau a oricărui alt actor,
- bilanțul acestei participări.

Favorizarea unei consultări în amonte

Pentru beneficiar, este important să angajeze cât mai repede dialogul cu toți actorii vizați de proiectul său, pentru a le prezenta și explica relevanța acestuia și pentru a lua în calcul propunerile acestora.

Organizarea unei dezbateri publice

Propunerea este supusă unei dezbateri publice: raportul de mediu este adus la cunoștința publicului în cadrul acestei dezbateri, fiind o componentă importantă a dosarului. Publicul este informat (prin presă, Internet, afișe), despre faptul că documentația care va sta la baza luării deciziei este pusă la dispoziția sa și despre faptul că are dreptul să facă comentarii și propuneri (exprimate în scris sau verbal) cu privire la un plan/program/proiect și impactul acestuia.

Dar și... informarea publicului referitor la deciziile adoptate

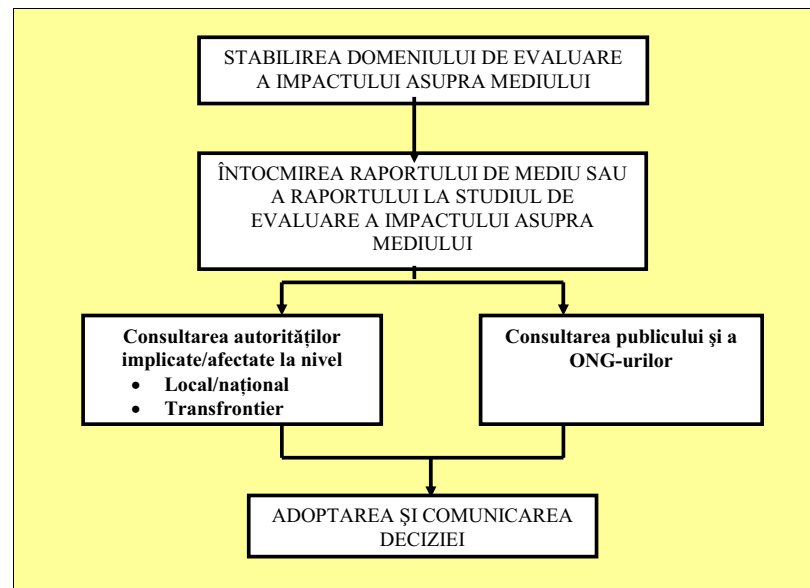
Planul, programul sau proiectul și raportul de mediu, sau raportul la studiul de evaluare a impactului, la care sunt anexate opiniile adunate, sunt făcute publice înainte de adoptarea acestuia (dezbaterea publică poate să țină loc de punere la dispoziție). Planul/programul/proiectul adoptat este din nou pus la dispoziția publicului, cu informațiile următoare:

- modul în care s-a ținut cont de acesta la întocmirea raportului de mediu și cu ocazia consultărilor,
- justificarea alegerilor făcute, în raport cu diversele soluții avute în vedere,
- măsurile de monitorizare destinate evaluării impacturilor reale asupra mediului,
- măsurile de reducere sau de compensare, care s-ar putea dovedi necesare.

Aceste etape sunt obligatorii atât în cazul proiectelor cât și în cazul planurilor și programelor. Acestea permit, într-adevăr, o mai bună înțelegere de către cetățean a alegerilor și a consecințelor acestora asupra mediului, în domeniul planificării.

2.2. Dezvoltarea concertării cu alte servicii

Evaluarea nu are loc, așadar, fără concertare, evoluând odată cu cererea socială și cu progresul cunoștințelor. Administrațiile, colectivitățile teritoriale, actorii economici trebuie asociați, la rândul lor, în deciziile care marchează diferitele etape ale unui plan/program/proiect.

Participarea acestora are loc în două perioade-cheie ale proiectului:

- în **amonte**, cu ocazia stabilirii obiectivelor și a principalelor orientări. În cazul planurilor și programelor, este important ca beneficiarul să angajeze foarte repede dialogul cu toți actorii vizați de planul/programul propus, pentru a le prezenta și explica relevanța acestuia și pentru a lua în calcul propunerile acestora. Participarea în această fază poate duce încă la modificarea planului/programului, deschizând noi oportunități sau reorientând deciziile politice;
- în **aval**, când problema integrării precise a lucrărilor se află pe ordinea de zi, când trebuie selectate variantele optime (pentru proiecte) și când principalele orientări ale planurilor și programelor sunt traduse în principii precise de amenajare.

O carte a concertării

Pentru ca procesul de participare/concertare să se continue până la realizarea efectivă a proiectului și chiar după aceasta, este de dorit ca beneficiarul și actorii vizați să cadă de acord asupra unei practici de bună conducere a proiectului, definind spiritul care trebuie să anime concertarea, precum și condițiile de bună desfășurare a acesteia.

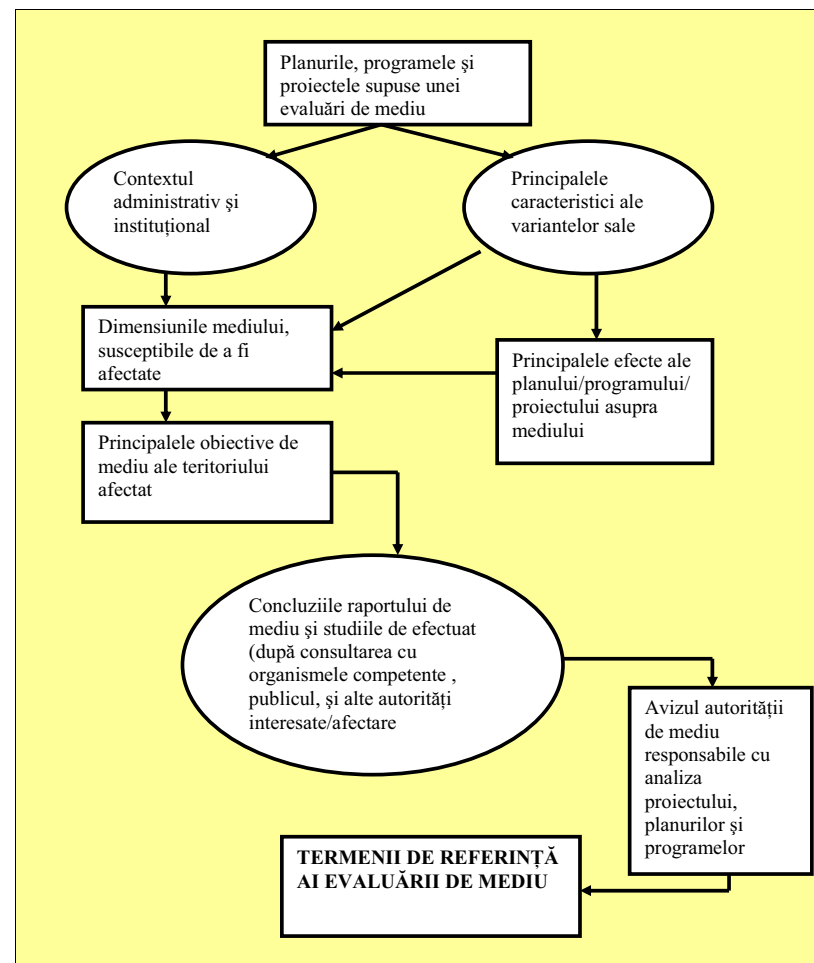
Puncte de intersecție cu etapele cruciale

Această integrare a autorităților interesate trebuie să fie asigurată la diferite niveluri în elaborarea unui proiect de amenajare. La nivel general, integrarea activă a actorilor încă de la primele schițe ale unui plan/program/proiect constituie un element fundamental al acceptării acestuia..

Impacturile transfrontaliere

Efectele implementării unui plan/program sau proiect nu se opresc la frontieră. Este necesar ca factorii de mediu să fie luați în considerare la toate nivelurile administrative naționale, dar și transfrontaliere. Convenția de la Espoo și protocolul acesteia de implementare a aceluiași reguli pentru planuri și programe permit sporirea calității informațiilor furnizate responsabililor din Statul ce ar putea fi afectat de un anumit plan/program sau proiect și favorizarea deciziilor concertate, care aduc inițiativa într-un context transfrontalier.

2.3. Definirea domeniului evaluării de mediu

Această fază, numită definirea domeniului evaluării (scoping în engleză), constă în special în a indica natura și gradul de precizie al informațiilor și datelor de luat în calcul în procesul de evaluare pe mediu și de a le evidenția în raportul de mediu.

De asemenea, definirea domeniului evaluării poate permite responsabilului cu elaborarea planului, programului sau proiectului să primească toate informațiile accesibile, din partea serviciilor de stat. Etapa include precizarea precum și ierarhizarea obiectivelor de mediu ce trebuie luate în considerare. Această fază este deosebit de utilă la începutul elaborării procesului de evaluare.

Dacă această etapă are loc foarte în amonte, în procesul de elaborare a planului/programului/proiectului, are drept scop să răspundă, cât mai curând posibil, la trei întrebări:

- Care sunt obiectivele de mediu legate de realizarea planului, programului sau proiectului?
- Ce efecte principale riscă să aibă asupra mediului, planul programul sau proiectul respectiv?
- Cum trebuie orientate conținutul și conducerea evaluării de mediu, pornind de la identificarea obiectivelor și conținutului, pentru a asigura imbinarea scopului propus cu obiectivele de mediu?

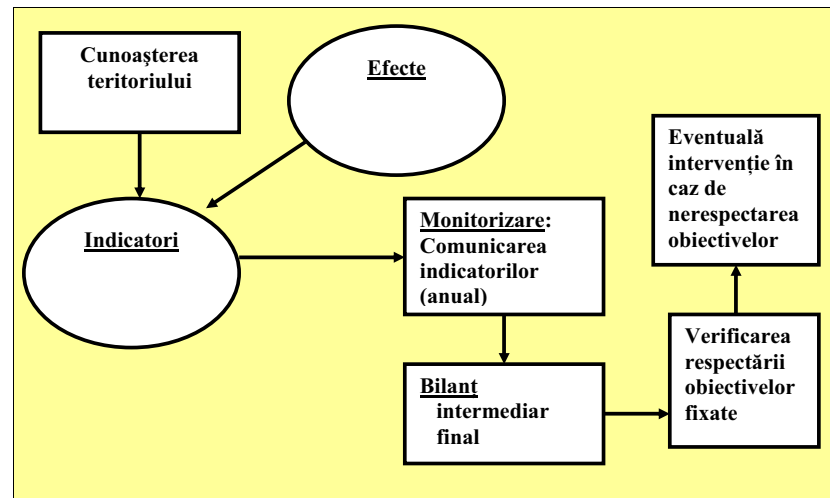
2.4. Monitorizarea efectelor încă de la realizarea lucrărilor sau punerea în aplicare a planului

Monitorizarea (*monitoring* în engleză) permite să se verifice dacă previziunile au fost corecte și măsurile de reducere eficace, și, în același timp, să se arate disponibilitatea beneficiarului de a-și respecta angajamentele luate în favoarea mediului.

- În cazul planurilor și programelor, monitorizarea constă deseori în aplicarea indicatorilor de stare, care permit vizualizarea evoluției calității mediului, și uneori a indicatorilor de rezultate, îndeosebi în ceea ce privește măsurile în favoarea mediului.
- În cazul proiectelor, monitorizarea *a posteriori* însoțește realizarea proiectului, atât în faza de executare a lucrărilor, cât și în cea de exploatare și întreținere

Modalitățile acestei monitorizări (parametri de observat, tipul și metodele de analiză utilizate) trebuie precizate în studiul de impact, conform principiului de proporționalitate.

Măsurile ce trebuie luate pentru a asigura monitorizarea proiectului de plan sau document trebuie, așadar, să fie stabilite de la începutul procesului de evaluare de mediu și prezentate chiar în raportul de mediu.

Aceste măsuri pot consta în aplicarea și comunicarea indicatorilor relevanți pentru planul sau documentul respectiv. Acești indicatori trebuie să fie simpli, să conțină date ușor mobilizabile. Bilanțul intermediar permite asigurarea că obiectivele de mediu fixate în actele de reglementare sunt respectate, în caz contrar trebuie luate măsuri de către autoritățile competente.

3. REZULTATELE EVALUARII DE MEDIU⁸

Evaluarea de mediu întocmită pentru un, plan/program sau proiect se finalizează cu un document care cuprinde elementele următoare (se propune o formulă comună prin care se subliniază diferențele de exigență dintre cele două)⁹:

- o **prezentare a proiectului** și, în cazul planurilor și programelor, a conținutului acestora și a **corelării cu alte planuri și documente de planificare**;
- o **analiză a stării inițiale a mediului și a perspectivelor de evoluție a acestuia** prin expunerea, în special, a caracteristicilor zonelor susceptibile de a fi afectate semnificativ de proiectul de plan sau document;
- o analiză prin care să se expună, pe de o parte, **efectele semnificative probabile ale implementării proiectului de plan sau ale realizării proiectului asupra mediului** (sănătatea oamenilor, diversitatea biologică, fauna, flora, solurile, apele, aerul, zgomotul, clima, patrimoniul cultural arhitectural și arheologic și peisajele);
- o **expunerea motivelor** pentru care proiectul de plan sau document a fost ales, din punctul de vedere al obiectivelor de protecție a mediului, stabilite la nivel internațional, comunitar sau național, și motivele care justifică alegerea făcută din **alte soluții avute în vedere**;
- o prezentarea **măsurilor avute în vedere pentru evitarea, reducerea și, în măsura posibilului, compensarea consecințelor dăunătoare ale proiectului de plan /program sau ale proiectului** asupra mediului și asigurarea monitorizării acestora;
- o descrierea **modului în care a fost efectuată evaluarea**, descriere ce cuprinde o analiză a metodelor utilizate pentru evaluarea efectelor proiectului asupra mediului, cu menționarea eventualelor dificultăți de ordin tehnic sau științific, întâmpinate la stabilirea acestei evaluări, și, mai ales, numele autorilor studiilor care au contribuit la raportul de mediu.

Un rezumat nontehnic al informațiilor cuprinse în raportul de mediu. Raportul de mediu este, înainte de toate, un document tehnic complex. În scopul de a facilita înțelegerea sa de către public, raportul de mediu trebuie să fie însoțit de un rezumat nontehnic. Acesta din urmă trebuie să poată fi ușor identificat și să reia, sub formă de sinteză, elementele esențiale, precum și concluziile fiecărei părți a studiului.

Tabelul de mai jos indică conținutul raportului de evaluare pe mediu definit în legislația română fie că este vorba despre un proiect un plan sau un program:

	HG nr. 1213/2006 anexa 4 (proiect)	HG nr. 1076 /2004 anexa 2 (plan)
Descrierea proiectului	Descrierea caracteristicilor fizice ale întregului proiect și a cerințelor de amenajare a terenului în timpul fazelor de construcție și funcționare; descrierea principalelor caracteristici ale proceselor de producție, de exemplu natura și cantitatea	Expunerea conținutului și a obiectivelor principale ale planului sau programului, precum și a relației cu alte planuri și programe relevante;

⁸ Pentru proiecte avem raportul la studiul de evaluare a impactului asupra mediului, iar pentru planuri și programe avem raportul de mediu.

⁹ Dacă există îndoieli, este întotdeauna de preferat să se rețină spiritul ultimului text adoptat, care este, de altfel, mai exigent.

	materialelor utilizate; estimarea, pe tipuri și cantități, a deșeurilor preconizate și a emisiilor	
Starea inițială a mediului	Descrierea aspectelor de mediu probabil afectate în mod semnificativ prin proiectul propus, în special a populației, faunei, florei, solului, apei, aerului, factorilor climatici.	Aspectele relevante ale stării actuale a mediului și ale evoluției sale probabile în situația neimplementării planului sau programului propus; caracteristicile de mediu ale zonei posibil a fi afectată semnificativ; Luarea în considerare a zonelor cu statut special și a obiectivelor de protecție a mediului
Efecte asupra mediului	Descrierea 1) efectelor semnificative probabile ale proiectului propus asupra mediului, rezultând din: a) existența proiectului; b) utilizarea resurselor naturale; c) emisiile de poluanți, zgomot și eliminarea deșeurilor; și descrierea metodelor de prognoză utilizate în evaluarea efectelor asupra mediului	Efecte semnificative asupra mediului (biodiversitate, populație, apă, ...)
Expunerea motivelor alegerilor	O sinteza a principalelor alternative studiate și principalele motive pentru alegerea făcută	Motive de selectare a soluției reținute și descrierea desfășurării evaluării
Măsuri de mediu	Descrierea măsurilor preconizate pentru prevenirea, reducerea și, unde este posibil, compensarea oricăror efecte adverse semnificative asupra mediului	Măsurile propuse pentru a preveni, reduce și compensa cât de complet posibil orice efect advers asupra mediului al implementării planului sau programului
Monitorizarea de mediu	Indicatorii care trebuie monitorizați pe termen scurt, mediu și lung	Descrierea măsurilor avute în vedere pentru monitorizare
Rezumat	Un rezumat care nu are caracter tehnic al informațiilor furnizate la punctele precedente	Un rezumat care nu are caracter tehnic al informațiilor furnizate la punctele precedente
Dificultăți întâmpinate	Indicarea dificultăților (deficiențe tehnice sau lipsa de know-how) întâmpinate de titularul proiectului în prezentarea informației solicitate.	

3.1. Analiza situației inițiale a teritoriului vizat și a mediului acestuia

Denumită deseori situația inițială a sitului și a mediului acestuia pentru evaluarea de mediu a proiectelor; diagnostic de mediu sau profil de mediu pentru evaluarea planurilor și programelor.

Delimitarea zonei de studiu

Analiza situației inițiale trebuie să prezinte și să justifice alegerea ariilor sau a ariilor de studiu respective, în scopul de a identifica toate efectele semnificative ale proiectului asupra mediilor naturale și umane și de a permite examinarea unor alternative suficient de diferențiate. Este necesar să se delimiteze și să se cartografieze o zonă de studiu suficient de vastă pentru a repera mediile susceptibile de a fi ținta efectelor directe și indirecte ale amenajării asupra mediului. Limitele zonei de studiu trebuie să fie justificate pe baza impacturilor anticipate. Prin urmare, acestea pot varia, în funcție de aceste impacturi și de temele studiate .

Studii și investigații de teren

Această fază este de o importanță capitală pentru calitatea raportului de mediu. În lipsa acestei analize, raportul de mediu se va limita la generalități referitoare la impacturile posibile. Analiza trebuie să se bazeze pe investigații de teren (măsurători la fața locului, în cazul proiectelor, recunoașterea generală a zonei și alte studii efectuate anterior pentru zona respectivă, pentru planuri și programe).

Determinarea obiectivelor de mediu

Analiza nu se poate baza exclusiv pe date documentare și bibliografice. Această situație inițială nu trebuie să constea numai în prezentarea tuturor datelor disponibile, ci trebuie să le interpreteze, să le ierarhizeze, să pună accentul pe dinamica acestora și să scoată în evidență componentele mediului cele mai vulnerabile la lucrările preconizate.

Încă din această fază, se pot determina elementele ce ar putea face obiectul unei monitorizări ulterioare.

Realizarea studiilor necesare

TEME	METODĂ
Climă	Date statistice meteorologice
Sol - subsol	Analiză bibliografică Consultarea hărților geologice. Analize pedologice
Aer	Sinteze bibliografice/Studii anterioare Consultarea asociațiilor care dețin date de monitorizare și de informare asupra calității aerului Prelevări de probe și măsurători
Faună, floră și medii naturale	Observații de teren, prelevări de probe și măsurători Consultarea serviciilor de mediu
Ape de suprafață și subterane	Analize bibliografice, observații și analize Consultarea bazelor de date referitoare la subsol Consultarea serviciilor administrative
Peisaj	Observații de teren, fotoreportaje

Patrimoni	Consultarea serviciilor administrative competente
Context uman și socio-economie	Căutări bibliografice Date demografice și economice Consultarea întreprinderilor și a serviciilor administrative
Proprietăți învecinate	Studiu acustic Studiu asupra calității aerului Riscuri naturale și tehnologice

Ce componente ale mediului trebuie studiate?

În acest îndrumător, nu este posibil să se propună o listă exhaustivă. Dimpotrivă, studiile vor trebui să fie ghidate de o cunoaștere a impacturilor așteptate și a importanței lucrărilor (în cazul proiectelor) sau a amenajării (în cazul planurilor și programelor).

- **Aspecte fizice:** Pentru a resitua amenajarea în contextul său și pentru a putea aprecia influența acesteia asupra fenomenelor fizice celor mai vizate. Starea actuală și previzibilă, fără realizarea propunerii avute în vedere este caracterizată. Pentru planuri programe se vor valoriza datele disponibile din bazele de date « aer » sau « apă », cât despre proiecte măsurătorile din teren sunt necesare în plus pentru a caracteriza mai îndeaproape stadiul inițial de mediu al sitului.

- **Aspecte biologice:** În ceea ce privește mediul natural, trebuie realizat un inventar complet al mediilor: mediu acvatic, semi-acvatic, umed, terestru etc. Pentru faună și floră, datele trebuie colectate sau actualizate în perioadele în care zonele sunt folosite de diferitele specii animale sau vegetale. Vor trebui evidențiate populațiile animale și vegetale fragile sau excepționale (speciile protejate). Pentru planuri programe ne vom baza pe politicile locale pentru protecția mediului (arii protejate, ...) și pe o abordare a funcționării mediilor naturale.

- **Peisaje:** Studiile trebuie să descrie punctele tari (calitatea) și punctele slabe (degradările) ale peisajului. Pentru proiecte este vorba de caracterizarea peisajului vizat, sensibilitatea acestuia la modificări iar pentru planuri și programe analiza se face pe mai mult pe funcționarea generală a peisajului și criteriile de menținere a calității acestuia.

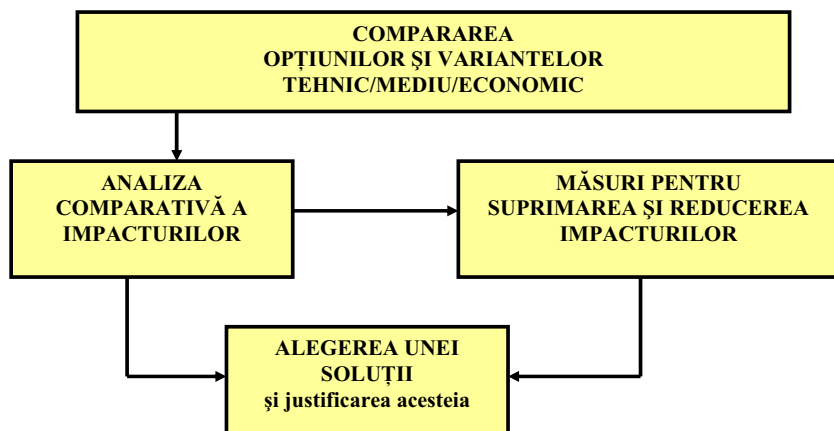
- **Activități umane:** În centrul acestei părți a inventarului se află utilizarea spațiului de către om și activitățile actuale sau viitoare. Documentele de urbanism, ocuparea solurilor, activitatea agricolă, activitățile legate de mare etc. vor apărea masiv în studiu.

- **Zgomot:** Studiul trebuie să prezinte situația actuală și să o compare cu situația viitoare, ținând cont de contextul sonor și de amenajările preconizate. Pentru proiecte caracterizarea ambianței sonore are influență asupra proiectului cât despre planuri programe trebuie identificate zonele care prezintă caracteristici sonore diferite, apoi caracteristici în funcție de vocația acestora.

- **Riscuri:** În funcție de caz, amenajările modifică prin efectele lor sau suferă riscurile naturale sau industriale. Trebuie apreciate, așadar, frecvența și dimensiunile actuale ale acestor riscuri. Pentru proiecte , zonele cu risc trebuie să fie evitate sau trebuie găsite soluții tehnice, iar la planuri programe trebuie precizat constrângerile create de către zonele cu riscuri și compatibilitatea acestora cu planul vizat.

3.2. Definirea opțiunilor și a variantelor de optimizare a planului, programului sau proiectului

În majoritatea cazurilor, ținând cont de problemele identificate și de obiectivele țintite, beneficiarul poate evidenția mai multe opțiuni de realizare și exploatare a propunerii sale.. În funcție de caz, aceste opțiuni se referă la diferite posibilități de amplasare a proiectului, trasee alternative, utilizarea unor procese diferite etc. Pentru fiecare din opțiunile avute în vedere, trebuie efectuate o analiză a situației inițiale și o analiză a efectelor produse de plan, program sau proiect. În mod teoretic, prin acțiuni repetate succesive, beneficiarul este adus în situația de a alege soluția care oferă cel mai bun compromis între diferitele constrângeri (de mediu, tehnice, economice etc.).

Studierea mai multor opțiuni de amenajare

În primul rând, trebuie aleasă o opțiune de amenajare. În acest sens, trebuie studiate mai multe opțiuni, între care pot exista contraste relativ mari, din punct de vedere tehnic și economic. În general, beneficiarul este făcut să gândească soluții care merg de la amenajarea fondului existent până la soluții noi, care implică alternative tehnologice și financiare contrastate.

Exemple de opțiuni de amenajare pentru câteva tipuri de mari proiecte publice

TIP DE PROIECT	AMENAJAREA FONDULUI EXISTENT		SOLUȚIE NOUĂ ȘI/SAU ALTERNATIVE TEHNOLOGICE	
Legătură rutieră	Amenajarea unui drum existent	Realizarea a două benzi pe sens pe drumul existent	Construirea unui drum nou în bandă rezervată	Opțiune ce implică un alt mod de transport (cale ferată, canal)
Aeroport	Crearea unei noi piste pe un aeroport	Transferarea unei părți a traficului pe un	Crearea unui nou aeroport de cargo	Crearea unui nou aeroport de persoane și

		alt aeroport		cargo
Port de agrement	Amenajarea unui bazin existent	Extinderea portului existent	Construirea unui port cu zonă rezervată	Crearea unui port pe uscat
Tratarea deșeurilor	Conformare la norme a unei uzine existente de incinerare a deșeurilor menajere	Racordarea la o altă uzină de incinerare, cu crearea unui centru de transfer	Construirea unei noi uzine de incinerare, fără valorificare de energie	Construirea unei noi stații de epurare cu valorificare de energie

Examinarea mai multor variante

După alegerea opțiunii generale, beneficiarul își optimizează treptat proiectul, comparând variantele (localizări, opțiuni tehnologice, faze de realizare, metode de executare a lucrărilor), bazându-se, dacă este nevoie, pe studii suplimentare. Variantele sunt comparate din punct de vedere al caracteristicilor tehnice și economice și al impacturilor asupra mediului.

Exemple de variante

Proiectare	<ul style="list-style-type: none"> lucrări de construcții civile (rambleiere, inginerie civilă, tubulaturi) tipul materialelor (peree, gabioane, palplanșe etc.) profil transversal sau longitudinal pentru infrastructuri lineare terasament și amenajări ale peisajului variante de echipare pentru o uzină hidroelectrică, un centru de tratare a deșeurilor procedee industriale, de colectare și de tratare a apelor uzate sau a deșeurilor solide
Capacitate	<ul style="list-style-type: none"> capacitatea de tratare a unei stații de epurare numărul de locuri dintr-un port de agrement capacitatea de primire a echipamentelor turistice puterea unei stații de comprimare a gazului suprafața unei arii de staționare volumul unui bazin tampon pentru apele pluviale
Tehnici de construcție	<ul style="list-style-type: none"> piloți forțați sau în balast excavare a pietrelor cu explozibil sau prin mijloace mecanice clasice utilaje de șantier săparea lucrărilor subterane
Exploatare și administrare	<ul style="list-style-type: none"> lucrări hidraulice (creștere/etiaj) lucrări hidroelectrice (ecluzări) variații sezoniere (stații de epurare, uzină termică, lucrări destinate alimentării cu apă potabilă) modalități de împrăștiere a sub-produselor agricole
Întreținere	<ul style="list-style-type: none"> întreținere mecanică sau prin îndepărtarea chimică a ierbii de pe talusurile unei infrastructuri feroviare deversarea în mare sau stocarea pe sol a produselor de dragaj modalități de golire decenală a unei rețineri de baraj

3.3. Evaluarea efectelor planului, programului sau proiectului asupra mediului

Este, fără îndoială, cea mai densă și cea mai importantă etapă a evaluării de mediu, având în vedere faptul că impacturile pot fi foarte numeroase și de naturi diferite.

Procesul constă în determinarea tipului, intensității, întinderii și duratei tuturor impacturilor pe care planul, programul sau proiectul, riscă să le genereze. Această previziune a impacturilor trebuie să rămână cât mai factuală posibil: o anumită cauză are un anumit efect. Această determinare inițială este completată de o apreciere a amplitudinii impacturilor în funcție de vulnerabilitatea și sensibilitatea mediilor vizate, de ireversibilitatea lor și de existența unor mijloace proprii de limitare a consecințelor acestora.

Principalele dificultăți apar în cazul impacturilor indirecte (sau induse), al impacturilor temporare (deseori neglijate), al impacturilor asupra sănătății și al impacturilor cumulate, rezultate din mai multe intervenții.

Efectele directe și indirecte

Studiul de impact nu trebuie să se limiteze numai la efectele ce pot fi puse direct pe seama lucrărilor și amenajărilor proiectate. Acesta trebuie să țină cont și de efectele indirecte, în special de cele rezultate din alte intervenții destinate prelungirii sau corectării consecințelor direct imputabile lucrărilor executate. Aceste efecte indirecte sunt, în general, distanțate în timp și spațiu.

De exemplu, studiul de impact al unei zone de amenajare - locuințe, agrement sau activități - trebuie să trateze problemele de acces (drumuri de construit sau de adaptat) și impacturile asupra planului circulației din cartierul sau orașul respectiv. Într-un alt domeniu, lucrările de amenajări hidraulice nu au numai consecințe directe asupra calității apelor și a mediilor acvatice, ci sunt susceptibile de a avea consecințe directe sau indirecte și asupra activităților agricole, de pășunat sau avicole. Același lucru este valabil pentru lucrările executate în zonele umede, unde aceste efecte trebuie studiate cu atenție.

De asemenea, impacturile legate de extragerea și transportarea materialele de construcție necesare trebuie să fie tratate în studiul de impact al amenajării principale, în aceeași măsură precum impacturile legate îndeosebi de tratarea și stocarea deșeurilor, depozitarea reziduurilor de materiale (debleuri, nămoluri etc.), care constituie o consecință indirectă a proiectului.

Impacturile temporare și permanente

În studiu, impacturile trebuie să fie diferențiate în funcție de durata lor. Studiul abordează atât impacturile temporare, legate de executarea lucrărilor - poluări de șantier, rezultate în special din circulația camioanelor, zgomot, praf, vibrații, mirosuri, afectarea mediului acvatic etc. - cât și impacturile mai durabile, dar ale căror efecte de atenuază treptat, până la dispariție, precum și impacturile permanente pe care proiectul trebuie să încerce să le elimine, să le reducă, sau, dacă nu se poate, să le compenseze.

Efectele asupra sănătății

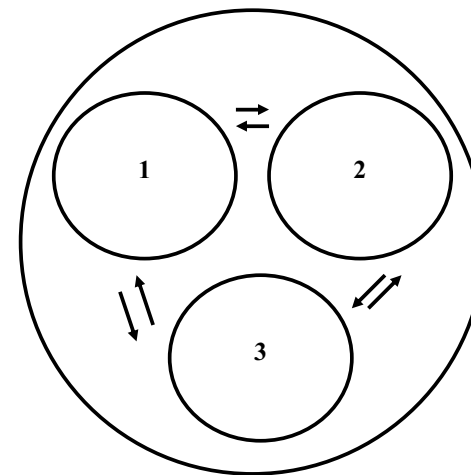
Obiectivul acestei părți a studiului de impact este să cerceteze dacă modificările aduse mediului de către proiect pot avea efecte pozitive sau negative asupra sănătății oamenilor, cu alte cuvinte, să evalueze riscurile de afectare a sănătății populației, ca urmare a diferitelor poluări rezultate din realizarea sau exploatarea amenajării respective. Apoi, din concluziile acestui studiu, trebuie deduse consecințele, pentru a putea prevedea măsurile adecvate pentru limitarea riscurilor de afectare a sănătății populației.

Efectele cumulate

O atenție deosebită trebuie acordată impacturilor cumulate. Trebuie evaluat rezultatul cumulării și interacțiunii mai multor impacturi directe și indirecte, provocate de același proiect sau de mai multe proiecte, în timp și spațiu.

Astfel, în cazul în care pe același teritoriu urmează a fi realizate mai multe proiecte, trebuie să se ridice un semn de întrebare și să se verifice dacă nu este vorba de un mod deghizat de a evita implementarea unei proceduri de autorizare complete care ar dispensa fiecare din proiecte, în funcție de mărimea lor redusă. Chiar dacă nu este cazul, trebuie luată în calcul capacitatea de acceptabilitate a mediului față de efectele cumulate ale mai multor proiecte.

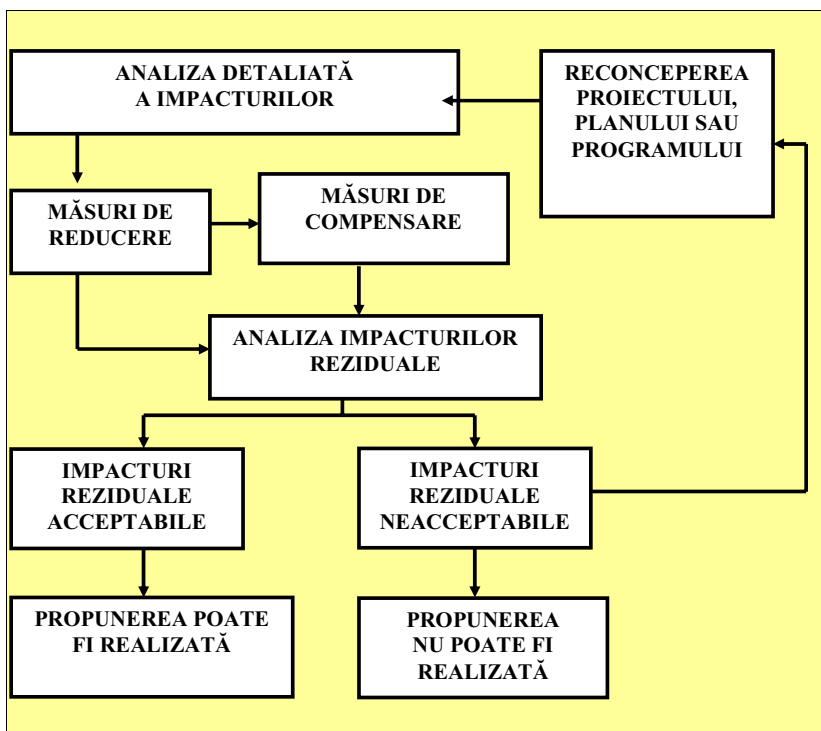
Ar fi același lucru și dacă ar fi vorba de o fracționare în timp: realizarea fracționată a unei amenajări, în funcție de disponibilitățile de finanțare, de exemplu.

3.4. Suprimarea, reducerea sau compensarea efectelor dăunătoare

Acest capitol este esențial, permițând autorității competente adoptarea unei decizii. Pentru ca această parte să fie completă, beneficiarul trebuie să indice tipul și amploarea efectelor asupra mediului, care vor persista în ciuda precauțiilor luate și, dacă este cazul, a măsurilor de compensare avute în vedere. Studiul de impact trebuie să descrie în mod precis toate măsurile (măsuri de suprimare sau reducere a impacturilor reductibile, măsuri de compensare a impacturilor imposibil de suprimat) și să ofere o estimare în cifre.

Atunci când reglementările în vigoare o permit, este recomandat ca acțiunile „corectoare” ale proiectului, prevăzute în studiul de impact cu titlu de măsuri de suprimare, de reducere sau de compensare, să fie reluate în decizia de aprobare sau de autorizare a lucrării, ceea ce face obligatorie aplicarea măsurilor, pentru ca apoi să controleze modul în care sunt respectate angajamentele asumate în cadrul „monitorizării-bilanț”.

Cele trei tipuri de măsuri corectoare îndeplinesc funcții diferite și nu trebuie avute în vedere în același stadiu al evaluării de mediu a unui proiect, plan sau program.

Măsurile de „suprimare”

În general, acestea sunt implementate sau integrate în concepția proiectului:

- fie pe baza alegerii unei soluții sau a unei alternative care permite evitarea unui impact considerat intolerabil pentru mediu;
- fie pe baza unor opțiuni tehnologice care permit suprimarea efectelor la sursă: utilizarea unor utilaje sau tehnici de șantier speciale, procedee industriale care permite recircularea apei sau a anumitor produse chimice.

Măsurile de „reducere”

Aceste sunt menite să atenueze efectele negative ale proiectului la fața locului și în momentul în care acestea se dezvoltă, acționând direct asupra relațiilor cauză-efect:

- atenuarea impacturilor temporare ale șantierului asupra mediului și a cadrului de viață riveran: măsuri tehnice specifice (reducerea nivelurilor sonore, managementul deșeurilor de pe șantier ...);
- dispozitive de colectare și pretratare a apelor de scurgere pluvială de pe suprafețele impermeabilizate reduc poluarea emisă de la 50 la 80 % în funcție de dispozitivul adoptat, de sensibilitatea mediului receptor ;
- reducerea poluării sonore (ecrane antizgomot, dispozitive de fonoizolare a părților mecanice ale anumitor echipamente);
- dispozitive de facilitare a trecerii peste sau prin lucrările realizate, destinate animalelor terestre sau acvatice;
- lucrări diverse de plantare și vegetalizare, tratarea arhitecturală a lucrărilor, contribuie la o mai bună integrare a acestora în peisaj.

Măsurile de „compensare”

Acestea trebuie prevăzute încă din momentul în care un efect dăunător al proiectului nu poate fi suficient redus sau când daunele cauzate sunt ireversibile. Ele trebuie să vizeze un domeniu apropiat de cel al proiectului.

- crearea sau reconstituirea mediilor naturale;
- intervențiile pe instalațiile preexistente;
- măsurile de protecție;
- măsuri de despăgubire financiară în urma unui impact.

4. APROBAREA DE CĂTRE AUTORITĂȚILE DE MEDIU

Autoritatea de mediu trebuie să emită un aviz format din două părți¹⁰

- O parte se referă la calitatea raportului de mediu: Raportul de mediu este suficient? Este nevoie de completări?
- Cealaltă parte se referă la modul în care mediul este luat în considerare de proiect, plan sau program: o apreciere a pertinentei proiectului în ceea ce privește obiectivele apărute de ministerul însărcinat cu protecția mediului.

La elaborarea acestui aviz, este important să se consulte și celelalte servicii administrative.

Avizul asupra calității raportului de mediu

Va fi vorba de un aviz tehnic asupra calității raportului de mediu. În acesta, se va menționa, în mod particular, conformitatea evaluării de mediu cu prevederile regulamentare. Trebuie să se verifice dacă documentul este complet. De asemenea, în aviz va trebui să se aprecieze calitatea și relevanța informațiilor cuprinse în raportul de mediu. Legislația românească conține liste de control, care facilitează această analiză.

Analizarea modului în care proiectul ține seama de mediu

Această parte a avizului este cea mai delicată deoarece trebuie să permită să se verifice dacă sunt luate în considerare toate dimensiunile politicii de mediu. Este un aviz mult mai „politic”. Mai jos este prezentată o listă de întrebări, în vederea încadrării acestui aviz care vizează atât proiectele cât și planurile și programele. Anumite întrebări sunt mai relevante pentru unii sau alții. Aceste întrebări sunt formulate astfel încât să atragă atenția autorității de mediu care emite avizul. Nu toate necesită un răspuns.

¹⁰ „Să își dea avizul asupra informațiilor furnizate de beneficiar și asupra cererii de autorizare” (Directiva EIA Art 6).
Un „aviz asupra proiectului de plan sau de program și asupra raportului referitor la impacturile asupra mediului” (Directiva SEA Art 6).

- 1. Programul**
Modul în care proiectul se înscrie într-un program și programul într-un alt program sau într-o politică
- 2. Istoricul proiectului**
Etapile anterioare ale vieții unui proiect și ale poziției diferitelor servicii
- 3. Justificarea proiectului și motivele care au stat la baza alegerii sale**
O necesitate tehnică, o nevoie economică sau o oportunitate: motivele selectării proiectului
- 4. Concertarea și participarea publicului**
Un proiect mai mult sau mai puțin dezbătut și cunoscut sau o strategie de comunicare. Opinia diferiților actori a fost luată în considerare?
- 5. Instruirea proiectului și efectuarea studiilor**
Modalitățile de elaborare a proiectului și relațiile dintre servicii
- 6. Proiectul și economia**
Rentabilitatea financiară a proiectului și economia locală
- 7. Proiectul și mediul**
Luarea în considerare a mediului la elaborarea unui proiect
- 8. Proiectul și echitatea socială**
Modurile durabile de consum și zonele vulnerabile
- 9. Managementul**
Modurile de management al echipamentelor sau al implementării planului sau programului sunt satisfăcătoare?
- 10. Monitorizarea și bilanțul**
Verificarea implementării corespunzătoare a angajamentelor și modalităților de intervenție în caz de nerespectarea obiectivelor fixate

ANEXE

GLOSAR

ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 195 din 22 decembrie 2005 (extrase)

Acte de reglementare - avize de mediu, aviz Natura 2000, acord de mediu, acord de import/export plante și/sau animale sălbatice non-CITES, permis CITES, acord de import pentru organisme modificate genetic, autorizație/autorizație integrată de mediu, autorizație privind activitățile cu organisme modificate genetic

Acord de mediu - act tehnico-juridic prin care se stabilesc condițiile de realizare a proiectului, din punct de vedere al protecției mediului; acordul de mediu reprezintă decizia autorității competente pentru protecția mediului, care dă dreptul titularului de proiect să realizeze proiectul din punct de vedere al protecției mediului;

Autorizație de mediu - act tehnico-juridic emis de autoritățile competente pentru protecția mediului, prin care sunt stabilite condițiile și/sau parametrii de funcționare a unei activități existente sau a unei activități noi cu posibil impact semnificativ asupra mediului, necesar pentru punerea acesteia în funcțiune;

Autoritate competentă pentru protecția mediului - autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, Agenția Națională pentru Protecția Mediului sau, după caz, autoritățile publice teritoriale pentru protecția mediului, respectiv agențiile regionale pentru protecția mediului, agențiile județene pentru protecția mediului, Administrația Rezervației Biosferei "Delta Dunării", precum și Garda Națională de Mediu și structurile subordonate acesteia;

Avize de mediu emise de autoritatea competentă pentru protecția mediului:

a) avizul de mediu pentru planuri și programe - act tehnico-juridic emis de autoritatea competentă pentru protecția mediului, care confirmă integrarea aspectelor privind protecția mediului în planul sau programul supus adoptării;

b) avizul pentru stabilirea obligațiilor de mediu - act tehnico-juridic emis de autoritatea competentă pentru protecția mediului la: schimbarea titularului unei activități cu impact asupra mediului, vânzarea pachetului majoritar de acțiuni, vânzarea de active, fuziune, divizare, concesionare, dizolvare urmată de lichidare, încetarea activității, faliment, având ca scop stabilirea obligațiilor de mediu, ca prevederi ale unui program pentru conformare, în vederea asumării acestora de către părțile implicate în situațiile menționate anterior;

c) avizul de mediu pentru produse de protecție a plantelor respectiv pentru autorizarea îngrășămintelor chimice - act tehnico-juridic emis de autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, necesar în procedura de omologare a produselor de protecție a plantelor și respectiv de autorizare a îngrășămintelor chimice;

d) aviz Natura 2000 - act tehnico-juridic emis de autoritatea competentă pentru protecția mediului, care confirmă integrarea aspectelor privind protecția habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică în planul sau programul supus adoptării;

Bilanț de mediu - lucrare elaborată de persoane fizice sau juridice atestate conform legii, în scopul obținerii avizului pentru stabilirea obligațiilor de mediu sau a autorizației de mediu, și care conține elementele analizei tehnice prin care se obțin informații asupra cauzelor și consecințelor efectelor negative cumulate, anterioare, prezente și anticipate ale activității, în vederea cuantificării impactului de mediu efectiv de pe un amplasament; în

cazul în care se identifică un impact semnificativ, bilanțul se completează cu un studiu de evaluare a riscului;

Dezvoltare durabilă - dezvoltarea care corespunde necesităților prezentului, fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile necesități;

Evaluare de mediu - elaborarea raportului de mediu, consultarea publicului și a autorităților publice interesate de efectele implementării planurilor și programelor, luarea în considerare a raportului de mediu și a rezultatelor acestor consultări în procesul decizional și asigurarea informării asupra deciziei luate;

Evaluarea impactului asupra mediului - proces menit să identifice, să descrie și să stabilească, în funcție de fiecare caz și în conformitate cu legislația în vigoare, efectele directe și indirecte, sinergice, cumulative, principale și secundare ale unui proiect asupra sănătății oamenilor și a mediului;

Evaluarea riscului - lucrare elaborată de persoane fizice sau juridice atestate conform legii, prin care se realizează analiza probabilității și gravității principalelor componente ale impactului asupra mediului și se stabilește necesitatea măsurilor de prevenire, intervenție și/sau remediere;

Experți - persoane fizice, recunoscute și/sau atestate pe plan național și/sau internațional de către autoritățile competente în domeniu;

Instalație - orice unitate tehnică staționară sau mobilă precum și orice altă activitate direct legată, sub aspect tehnic, cu activitățile unităților staționare/mobile aflate pe același amplasament, care poate produce emisii și efecte asupra mediului;

Mediu - ansamblul de condiții și elemente naturale ale Terrei: aerul, apa, solul, subsolul, aspectele caracteristice ale peisajului, toate straturile atmosferice, toate materiile organice și anorganice, precum și ființele vii, sistemele naturale în interacțiune, cuprinzând elementele enumerate anterior, inclusiv unele valori materiale și spirituale, calitatea vieții și condițiile care pot influența bunăstarea și sănătatea omului;

Monitorizarea mediului - supravegherea, prognozarea, avertizarea și intervenția în vederea evaluării sistematice a dinamicii caracteristicilor calitative ale elementelor de mediu, în scopul cunoașterii stării de calitate și a semnificației ecologice a acestora, a evoluției și implicațiilor sociale ale schimbărilor produse, urmate de măsurile care se impun;

Planuri și programe - planurile și programele, inclusiv cele cofinanțate de Comunitatea Europeană, ca și orice modificări ale acestora, care se elaborează și/sau se adoptă de către o autoritate la nivel național, regional sau local ori care sunt pregătite de o autoritate pentru adoptarea, printr-o procedură legislativă, de către Parlament sau Guvern și sunt cerute prin prevederi legislative, de reglementare sau administrative;

Plan de acțiuni - plan de măsuri cuprinzând etapele care trebuie parcurse în intervale de timp precizate prin prevederile autorizației integrate de mediu de către titularul activității sub controlul autorității competente pentru protecția mediului în scopul respectării prevederilor legale referitoare la prevenirea și controlul integrat al poluării; planul de acțiune face parte integrantă din autorizația integrantă de mediu;

Proiect - documentație privind execuția lucrărilor de construcții sau alte instalații ori amenajări, alte intervenții asupra cadrului natural și peisajului, inclusiv cele care implică extragerea resurselor minerale;

Program pentru conformare - plan de măsuri cuprinzând etapele care trebuie parcurse în intervale de timp precizate prin prevederile autorizației de mediu sau avizului pentru stabilirea obligațiilor de mediu de către titularul activității, sub controlul autorității competente pentru protecția mediului, în scopul respectării prevederilor legale privind protecția mediului; programul pentru conformare face parte integrantă din autorizația de mediu sau din avizul pentru stabilirea obligațiilor de mediu;

Public - una sau mai multe persoane fizice sau juridice și, în concordanță cu legislația ori cu practică națională, asociațiile, organizațiile sau grupurile acestora;

Raport de mediu - parte a documentației planurilor sau programelor, care identifică, descrie și evaluează efectele posibile semnificative asupra mediului, ale aplicării acestora și alternativele sale raționale, luând în considerare obiectivele și aria geografică aferentă, conform legislației în vigoare.

Alte concepte introduse de către autori (definiții fără valoare legală):

Dezbateri publice: Procedura de consultare a publicului, înainte de adoptarea anumitor decizii administrative, susceptibile de a afecta o libertate sau un drept fundamental.

Beneficiar: În cazul proiectelor, persoană fizică sau juridică, publică sau privată, inițiatorul a proiectului și responsabilă a cererii de autorizare (titular, solicitant sau promotor sunt termeni frecvent utilizați cu același sens). În cazul planurilor și programelor, se utilizează același termen, pentru a desemna autoritatea publică însărcinată cu elaborarea acestora.

Măsură compensatorie: Măsură aplicată în cazurile în care un impact direct sau indirect al proiectului nu poate fi redus. Măsură menită să ofere o contrapartidă unui impact dăunător, provocat de un proiect, plan sau program, care nu poate fi redus.

Măsură corectoare: Măsură ce poate fi aplicată în momentul în care un impact negativ sau dăunător nu poate fi suprimat în totalitate în faza de concepere a proiectului, planului sau programului. Este menită să reducă sau să prevină apariția unui impact.

Opțiuni de amenajare: Proiecte alternative care traduc diferitele scenarii de amenajare avute în vedere. Termenul de soluții alternative este utilizat de asemenea, cu același sens.

Studiu de evaluarea impactului: Proces de evaluare, care constă în analiza și evaluarea impacturilor directe și indirecte, temporare și permanente, ale unui proiect (lucrări sau activități) asupra mediului.

BIBLIOGRAFIE

LEROND, Michel et al. *L'évaluation environnementale des politiques, plans et programmes. Objectifs, méthodologies et cas pratiques*. Michel Paris Editions Tec et Doc 2003, 311 pagini.

MICHEL Patrick. *L'étude d'impact sur l'environnement: Objectifs, cadre réglementaire et conduite d'évaluation*. BCEOM, Ministère de l'Aménagement du Territoire et de l'Environnement, 2001, 155 pagini.

Ministère de l'Ecologie et du Développement Durable. *Le cadrage préalable de l'étude d'impact sur l'environnement*. 2004, 39 pagini.

PIERRE, André. *L'évaluation des impacts sur l'environnement: Processus, acteurs et pratique*. Presses Internationales Polytechniques, 1999, 416 pagini.